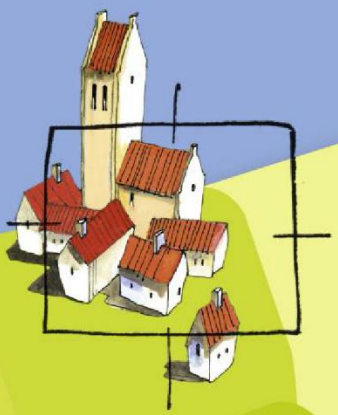
Agenda Omgevingsvisie 2.0

Gemeente Weststellingwerf

CONCEPT

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Agenda Omgevingsvisie 2.0 Gemeente

Weststellingwerf

CONCEPT

Inhoud
Rapport en bijlage(n)

16 december 2025

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Aanleiding 4

3 De beleidscyclus van de Omgevingswet 5

4 Brede welvaart in Weststellingwerf 7

5 Advies actualisatie omgevingsvisie 2019 9

5.1 Wat willen we behouden 9

5.2 Actualisatie van de onderwerpen uit de omgevingsvisie 10

5.2.1 Ruimte voor sociaal-cultureel leven; uitkomsten participatie 10

5.2.2 Ruimte voor wonen op maat; uitkomsten participatie 10

5.2.3 Hiërarchie van de kernen 11

5.2.4 Sterke agrarische sector in een aantrekkelijk landschap; uitkomsten participatie 12

5.2.5 Natuur is overal; uitkomsten participatie 13

5.2.6 Recreatie en toerisme; uitkomsten participatie 13

5.2.7 Kansen op verkeersgebied; uitkomsten participatie 14

5.2.8 Meer ruimte voor kleinschalige werkgelegenheid 14

5.2.9 Gezondheid; uitkomsten participatie 15

5.2.10 Weststellingwerf klimaatneutraal; uitkomsten participatie 16

5.3 Rol van de gemeente, werkwijze en instrumenten 17

6 Advies actualisatie 18

6.1 Voorstel voor de agenda voor de omgevingsvisie 2.0 18

7 Bijlage 1 Participatie voor de nieuwe omgevingsvisie 21

8 Bijlage 2: Beleidsinventarisatie 23

1 Inleiding

Als één van de eerste gemeenten in Friesland maakte Weststellingwerf in 2019 een omgevingsvisie. Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie ziet de gemeente zich geplaatst voor een aantal nieuwe en complexe opgaven onder andere op het gebied van wonen, landbouw en waterbeheer, klimaat en duurzaamheid. De huidige omgevingsvisie biedt onvoldoende handvatten om deze uitdagingen het hoofd te bieden om Weststellingwerf ook in de toekomst een leefbare plattelandsgemeente te laten blijven, waar ontwikkelingen mogelijk zijn. De gemeenteraad nam op 1 juli 2024 een motie aan waarin zij het college van B&W vroeg om een gedragen omgevingsvisie op te stellen waarin tegemoet gekomen wordt aan bovenstaande opgaven en die kan dienen als kader voor het op te stellen gemeentebrede omgevingsplan.

De gemeente wil de omgevingsvisie uit 2019 actualiseren en daarbij behouden wat goed is. Dit advies is opgesteld ter afronding van de evaluatie van de omgevingsvisie en resulteert in een agenda voor de omgevingsvisie 2.0. Na de vaststelling van deze agenda door de gemeenteraad volgen de volgende stappen:

- Tweede fase participatie; o.a. betrekken van jongeren, dorpstafels en inwoners enquête (februari – maart 2026)
- Opstelling van een ontwerp omgevingsvisie (maart – juli 2026)
- Publicatie en tervisielegging ontwerp omgevingsvisie (augustus – september 2026)
- Zienswijze en vaststelling omgevingsvisie (oktober – december 2026)

De agenda voor de omgevingsvisie 2.0 wordt voorgelegd aan de zittende raad in maart 2026. Na de gemeenteraadsverkiezingen wordt de omgevingsvisie op basis van de agenda uitgewerkt en eind 2026 aan de raad voorgelegd.

Deze agenda is tot stand gekomen na een inventarisatie van de ontwikkelingen in Weststellingwerf en het vastgestelde beleid. De omgevingsvisie 2019 kwam tot stand na uitgebreide participatie waarvan in de visie zelf verslag gedaan is. Voor de evaluatie van deze visie is ook gebruik gemaakt van participatie, intern en extern. In de bijlagen is de aanpak van de participatie te vinden.

Het stuk is als volgt opgebouwd:

- Aanleiding voor de actualisatie van de omgevingsvisie
- De beleidscyclus van de Omgevingswet
- Brede welvaart in Weststellingwerf
- Advies actualisatie
- Voorstel agenda omgevingsvisie 2.0

2 Aanleiding

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie in 2019 zijn er belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de actualisatie van de omgevingsvisie.

Maatschappelijke veranderingen

De afgelopen jaren is de druk op de woningmarkt toegenomen. Waar in de huidige omgevingsvisie nog uitgegaan wordt van beperkte behoefte aan nieuwbouw, is er nu een grotere behoefte aan extra woningen in de gemeente. Ook op het gebied van de landbouw is er de afgelopen jaren veel veranderd. Mede onder invloed van het rijksbeleid over stikstof ondergaat de landbouw momenteel een transitie. In de samenleving zien we een toenemende druk op mensen vanwege bijvoorbeeld het leveren van mantelzorg. In een gemeente waar van oudsher veel vrijwilligers betrokken zijn bij de eigen leefomgeving, zien we ook in Weststellingwerf een afname van die betrokkenheid. De Veenweideproblematiek die aan de westkant van Weststellingwerf actueel is, vraagt om een zorgvuldige koers voor het gebied. Tenslotte vragen onderwerpen als gezondheid en de kwaliteit van de openbare ruimte om meer aandacht van overheden. De gemeente kan niet op al deze onderwerpen rechtstreeks invloed uitoefenen. Waar dat wel mogelijk is, is al beleid gemaakt na 2019. Het gemaakte beleid wordt verwerkt in de actualisatie.

Beleidscyclus Omgevingswet

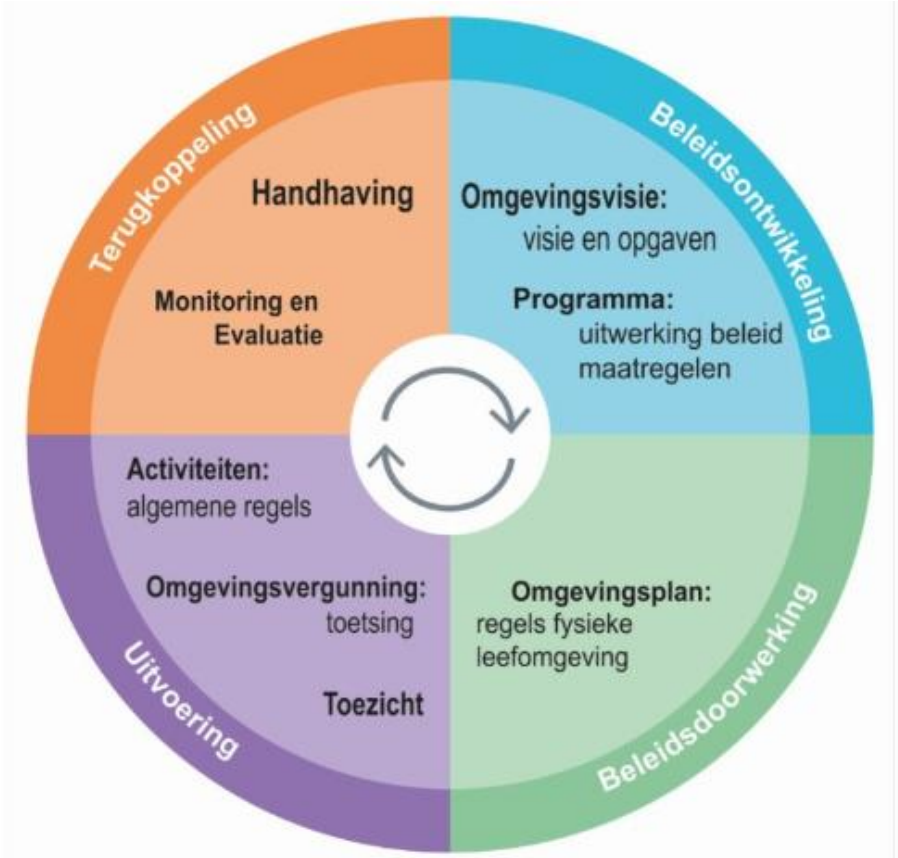
De tweede belangrijke verandering is de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De Omgevingswet heeft een lang voortraject gehad. Met de inwerkingtreding van de Wet is de reikwijdte van de ruimtelijke ordening verbreed naar een gezonde, veilige en kwalitatief goede leefomgeving. Geleidelijk is ook duidelijk geworden wat in een omgevingsvisie hoort te staan en waar gemeenten de andere instrumenten zoals programma's onder de Omgevingswet voor kunnen gebruiken. Ambities horen in de omgevingsvisie, detaillering, uitvoering en doorvoering horen bij het instrument programma en het instrument omgevingsplan. In de agenda voor de omgevingsvisie 2.0 wordt duidelijk gemaakt voor welke onderwerpen een programma opgesteld kan worden.

Veranderde rol van de gemeente

De Omgevingswet staat voor de zogenaamde paradigmashift; van controlerend naar kaderstellend. De gemeente treedt initiatieven tegemoet met een ja-mits houding. Door in de visie duidelijke koers en kaders te stellen is het voor inwoners helder wat de gemeente wil stimuleren en welke ontwikkelingen zij liever wil voorkomen. De gemeente faciliteert initiatiefnemers. In de agenda voor de omgevingsvisie 2.0 wordt een voorzet gedaan voor de actualisatie van de werkwijze en instrumenten bij inwonersinitiatieven.

3 De beleidscyclus van de Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de beleidscyclus geïntroduceerd. De beleidscyclus ordent de verschillende instrumenten van de Omgevingswet.

Beleidsontwikkeling

Rechtsboven staat de beleidsontwikkeling; dit staat voor visievorming. De omgevingsvisie is de integrale visie op hoofdlijnen voor de hele gemeente. In de omgevingsvisie worden de strategische keuzes gemaakt voor de middellange termijn. De visie komt tot stand door het bestaande beleid en de bestaande visie te monitoren en te evalueren. Dat is precies wat gemeente Weststellingwerf nu doet; de actualisatie van de omgevingsvisie 2019. Bij de actualisatie is het van belang om te bepalen hoe concreet de visie wordt. Bij een omgevingsvisie waarin de keuze wordt gemaakt om een ontwikkeling mogelijk te maken op een plek, ontstaat een MER-plicht. De milieu-effecten van de omgevingsvisie moeten dan onderzocht worden. Dat is een kostbaar onderzoek dat veel tijd kost. Door geen uitspraken te doen over specifieke locatiegebonden ontwikkelingen, is een MER niet nodig.

Beleidsdoorwerking

Het ontwikkelde beleid kan door de gemeente vastgelegd worden in instrumenten die helpen bij de uitvoering van het beleid. De gemeenteraad kan vragen om voor belangrijke onderwerpen een programma vast te stellen. Het college van B&W staat dan aan de lat voor de vaststelling en uitvoering van het programma. Een programma vormt een resultaatverplichting voor dat specifieke onderwerp. Er zijn ook programma's die verplicht zijn om op te stellen, zoals het volkshuisvestingprogramma en het warmtetransitieprogramma.

Uitvoering

In het kwadrant van de uitvoering zijn, naast de gemeente zelf, ook inwoners en ondernemers aan zet. Als initiatiefnemers voeren zij plannen uit met medewerking van de gemeente, omdat er bijvoorbeeld een vergunning nodig is. Voor de toetsing van plannen heeft de gemeente een gemeentedekkend omgevingsplan. Daarin staan de normen en regels voor een evenwichtige toedeling van functies aan de leefomgeving.

Terugkoppeling

De gemeente ziet toe op de naleving van de regels. Via monitoring van de vergunningverlening en de toets op de gemeentelijke doelen brengt de gemeente het effect op de kwaliteit van de leefomgeving in beeld. Uit evaluatie blijkt of een bijstelling van de doelen en de instrumenten nodig is.

4 Brede welvaart in Weststellingwerf

Planbureau Fryslân brengt jaarlijks de monitor Brede Welvaart uit voor de provincie. Aan de hand van statistieken en panelresultaten worden op gemeenteniveau uitspraken gedaan over trends en ontwikkelingen. Voor de actualisatie van de omgevingsvisie is deze input waardevol omdat het achtergronden schetst bij de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Vergrijzing

Weststellingwerf vergrijst en ontgroent sneller dan andere gemeenten in Fryslân. Er zijn meer 65+ers en omdat mensen gemiddeld langer leven neemt het aantal ouderen nog extra toe. Het aantal geboorten is na een periode van afname nu weer stabiel, maar het effect van de ontgroening zal merkbaar blijven voor onderwijs en arbeidsmarkt. Bovendien zijn er straks door die vergrijzing minder mantelzorgers beschikbaar voor de ouderen die zelfstandig wonen. De zorg staat met de afname van beschikbare zorgverleners in de toekomst extra onder druk.

Welzijn en inkomen

Het welzijn van de Weststellingwervers is relatief hoog. De inwoners van Weststellingwerf zijn relatief tevreden over hun leven, ze ervaren weinig stress en voelen zich vaak veilig. Wel lijkt het gevoel van eenzaamheid toe te nemen, maar dat kan mogelijk verklaard worden door de grote hoeveelheid ouderen, een groep waarbinnen vaker sprake is van eenzaamheid.

De inwoners van Weststellingwerf hebben een gemiddeld inkomen dat op hetzelfde niveau ligt als in de rest van Fryslân. Uit de monitor blijkt dat de inwoners van Wesstellingwerf gemiddeld minder moeite hebben om rond te komen dan inwoners uit de rest van Friesland. Mogelijk heeft dat te maken met de lagere kosten voor bijvoorbeeld wonen in de gemeente.

Arbeidsmarkt

Er is op dit moment al sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Dit komt deels door de krimp van de potentiële beroepsbevolking de afgelopen jaren, terwijl het aantal banen steeg (Provincie Fryslân, 2023). De meeste banen in Weststellingwerf zijn te vinden in de sector handel en reparatie (19%). De tweede grootste sector is industrie en delfstofwinning (16%), en is een stuk groter dan gemiddeld in Fryslân. De sector landbouw en visserij is met een kleine 10% bijna tweemaal zo groot als gemiddeld in Fryslân wanneer het gaat om de werkgelegenheid. In de gemeente Weststellingwerf zijn er minder mensen met een HBO- of WO-opleiding dan in de rest van Nederland, het aantal Mbo'ers ligt hoger dan in de rest van Nederland en Fryslân.

Grondgebruik en ruimte

De ruimte van Weststellingwerf is een schaars goed. Op dit moment bestaat 80% van Weststellingwerf uit agrarisch terrein, 10% uit bos en open natuurlijk terrein en 2% uit woonterrein (CBS, 2017). Ten opzichte van Fryslân is er in Weststellingwerf met name veel agrarisch terrein.

Het klimaat, het landschap en de natuur leveren zorgen op voor de inwoners van Weststellingwerf. De achteruitgang van het klimaat is voor 60% van de inwoners zorgelijk. In Zuidoost Friesland vindt 37 procent van de inwoners dat het Friese landschap de afgelopen vijf jaar is verslechterd. Met name de achteruitgang van biodiversiteit wordt genoemd. Jongere generaties maken zich hier vaker zorgen over dan oudere generaties (Planbureau Fryslân, 2024b). De meeste zorgen gaan over het verdwijnen van bomen, planten en dieren. Driekwart van de inwoners uit deze regio maakt zich hier zorgen over. Daarnaast geeft ruim de helft van de inwoners aan zich zorgen te maken over de aanwezigheid van de wolf in het gebied.

Woningbehoefte

In Weststellingwerf neemt het aantal huishoudens toe, zo blijkt uit informatie van het CBS. Op dit moment zijn er ongeveer 11.800 huishoudens in Weststellingwerf (CBS, 2024). De verwachting is dat het aantal huishoudens tot 2040 met meer dan 1.200 gaat stijgen. Dat betekent dat voor deze huishoudens een geschikte woning nodig is (Provincie Fryslân, 2024).
Naast dat er meer woningen nodig zijn, is er waarschijnlijk ook behoefte aan andere soorten woningen. In Weststellingwerf staan relatief veel middelgrote en vrijstaande woningen (CBS, 2024c). Deze zijn vaak minder geschikt voor starters, kleinere huishoudens en voor 65-plussers.

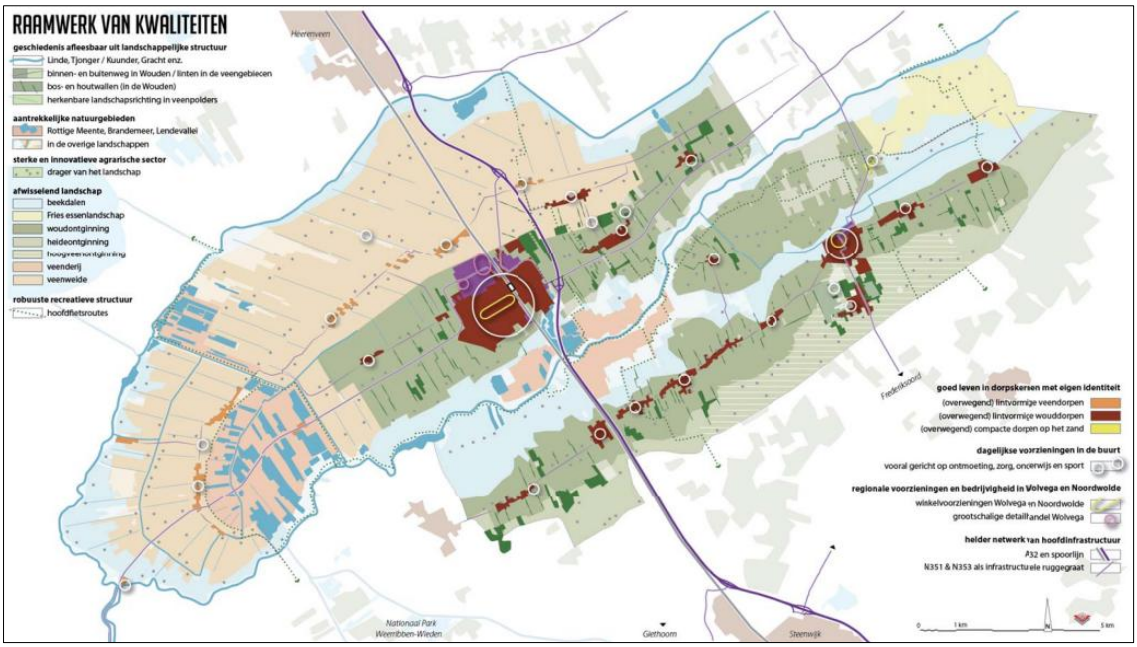
Voorzieningen

In Weststellingwerf is de gemiddelde afstand tot voorzieningen groter dan gemiddeld in Nederland. Door schaalvergroting en demografische veranderingen is het voorzieningenniveau in Weststellingwerf in de afgelopen jaren afgenomen. Zo zijn er basisscholen en winkels gesloten. Deze trend staat onder druk door verdere vergrijzing en ontgroening: zonder ingrijpen bestaat het risico dat ook in de toekomst voorzieningen verdwijnen.
Voor veel inwoners vormt de grotere afstand tot voorzieningen geen direct probleem, mede doordat het autobezit in Weststellingwerf bovengemiddeld is (CBS, 2024b). Veel inwoners zijn gewend langere afstanden te overbruggen. Toch is er een groep die kwetsbaarder is: mensen die minder mobiel zijn, bijvoorbeeld door leeftijd, gezondheid of het ontbreken van vervoer, kunnen wel degelijk hinder ondervinden van het beperkte aanbod en de grotere afstanden.
Uit onderzoek blijkt dat inwoners van Zuidoost-Fryslân de huisarts, supermarkt en basisschool als de belangrijkste voorzieningen beschouwen. Deze basisvoorzieningen spelen een cruciale rol in het dagelijks leven en de leefbaarheid van dorpen en wijken (Planbureau Fryslân, 2024c).

5 Advies actualisatie omgevingsvisie 2019

5.1 Wat willen we behouden

De uitgangspunten, positionering en waarden van de omgevingsvisie uit 2019 staan nog als een paal boven water. De uitgangspunten: 1. behoud van de identiteit en 2. de positionering als landelijke en rustige gemeente worden door iedereen herkend en kunnen ook voor de te actualiseren visie de dragers vormen. De waardenkaart die gemaakt is voor de omgevingsvisie in 2019 is nog steeds bruikbaar.

Advies:

Gebruik in de omgevingsvisie de uitgangspunten voor behoud van de identiteit en de positionering van de gemeente. De waardenkaart is herkenbaar en sluit aan bij de kernkwaliteiten van de gemeente. Daarmee is ook de waardenkaart bruikbaar in de geactualiseerde omgevingsvisie.

5.2 Actualisatie van de onderwerpen uit de omgevingsvisie

Zoals eerder gezegd wordt voor de tien onderwerpen van de omgevingsvisie 2019 hieronder aangegeven wat de belangrijkste punten zijn uit de participatie, wat vastgelegd is in nieuw beleid en wat het advies is voor de actualisatie van de omgevingsvisie.

5.2.1 Ruimte voor sociaal-cultureel leven; uitkomsten participatie

- Inzetten op behoud van sterke winkelcentra in de grotere dorpen. Dit is een actueel onderwerp vanwege recente leegstand van winkels. De gemeente zou moeten sturen op compacte winkelcentra.
- In de kleinere dorpen zijn nagenoeg geen voorzieningen. Voor de basisvoorzieningen op het gebied van sport, zorg en onderwijs is het verstandig om na te denken over clustering van voorzieningen en bereikbaarheid van die voorzieningen.
- De bevolking ontgroent en onderwijsvoorzieningen zijn niet meer in alle plaatsen te behouden. Er is behoefte aan toekomstbestendige onderwijshuisvesting met, naast een visie op de huisvesting, ook goede schoolpleinplannen.
- Ontmoeting is belangrijk voor de inwoners van de gemeente. Door in de buurt van woningen en woonzorgconcepten ontmoetingsmogelijkheden te creëren, kan eenzaamheid afnemen.
- Inzetten op multifunctioneel gebruik van bestaande voorzieningen, ook in combinatie met commerciële voorzieningen.

Woonzorgvisie 2024-2028

1. Alle inwoners met een zorgvraag ondersteunen en waar mogelijk hulp op maat bieden. Langer thuis wonen en actief participeren in de samenleving wordt zo gestimuleerd, net als zelfredzaamheid en regie over je eigen leven.
2. Zorg concentreren op zogenaamde ontmoetingsplekken.

Advies voor actualisatie

Maak voorzieningen die ontmoeting tussen mensen mogelijk maken tot speerpunt van het voorzieningenbeleid, in de grote en kleine dorpen. Daarbij kan ook de samenwerking gezocht worden met commerciële functies.

5.2.2 Ruimte voor wonen op maat; uitkomsten participatie

- Handhaven dat er eerst binnenstedelijk gebouwd moet worden en dan pas uitbreiding.
- De grote druk op de woningmarkt vraagt om herbezinning op het bouwen bij de kleine dorpen. In de dorpen is de doorstroming een belangrijk onderwerp en zou vooral gebouwd moeten worden voor senioren en jongeren. De gemeente zou de initiatieven uit de dorpen actief moeten ondersteunen. Ook in de dorpen is behoefte aan sociale huur.
- Bouwen in het buitengebied is kansrijk. Daar is wel extra beleidsruimte nodig.
- Hergebruik van winkelpanden en (agrarische)bedrijfspanden biedt mogelijkheden. Hiervoor is wel regelruimte nodig die er nu nog niet is.

- Nadenken over flexibele en tijdelijke huisvesting zoals mantelzorg units. De gemeente zou daarin een actieve rol moeten spelen.
- Om bestaand vastgoed optimaal te benutten, is het goed om na te denken over woningdelen en woningsplitsen.

Woonvisie november 2023

1. Opstellen beleidskader voor splitsen van woningen in dorpen/wijken (opstellen) en buitengebied (actualiseren).
2. Nieuwe woningen zijn een aanvulling en voorzien in kwalitatieve behoefte bij de grote en kleine dorpen, geïnitieerd door de inwoners.
3. Flexwoningen kunnen helpen bij urgentie.
4. Er wordt een urgentieverordening opgesteld.

Woonzorgvisie 2024-2028

1. Doorstroming naar (zorg-)geschikte woningen.
2. Kennisdelen over verhuizing en woningaanpassing.
3. De mogelijkheden voor mantelzorgwoningen binnen de bestaande voorraad worden onderzocht.

Ruimte voor ruimteregeling

De gemeente volgt de verruiming van de provinciale verordening en er kunnen 2 woningen teruggebouwd worden na opruimen van minimaal 3.000 m^2 aan beeldverstorende bebouwing

Advies voor actualisatie

- Voeg het ruimte bieden voor flexibele woonoplossingen toe aan de omgevingsvisie
- Scherp de omgevingsvisie aan op het punt van het optimaal benutten van bestaand vastgoed door woningen te splitsen, te transformeren of door woningdelen toe te staan
- Neem een afwegingskader op voor nieuwbouw bij de dorpen en in het buitengebied
- Neem de toolkit woningbouw op in de omgevingsvisie

5.2.3 Hiërarchie van de kernen

De hiërarchie van kernen is niet expliciet onderwerp geweest tijdens de participatie. De twee grootste dorpen van de gemeente, Wolvega en Noordwolde, tellen de meeste inwoners en de winkels en voorzieningen zijn daar geconcentreerd. Dit is een gegeven dat over het algemeen niet tot discussie leidt. Op het gebied van wonen komt wel uit de participatie naar voren dat het goed is om niet alleen nieuw te bouwen bij of in de grotere dorpen, maar ook bij de kleinere dorpen en in het buitengebied ruimte te bieden voor nieuwbouw. Dit is verwerkt in paragraaf 7.2. Voor zowel Wolvega als Noordwolde is de kwaliteit en uitstraling van het winkelaanbod een blijvend aandachtspunt. Dit is verwerkt in paragraaf 7.1.

Advies voor actualisatie:
Verwijder de hiërarchie van de kernen als punt van uitwerking in de omgevingsvisie

5.2.4 Sterke agrarische sector in een aantrekkelijk landschap; uitkomsten participatie

- Doorgaan op de lijn van het ruimte bieden aan toekomstbestendig boeren met respect voor het landschap.
- Ten behoeve van een sterke economische bedrijfsvoering kan boeren extra ruimte geboden worden voor nevenactiviteiten.
- Er stoppen geregeld bedrijven. De grond wordt verkocht aan andere boeren. De gemeente kan in haar visie opnemen welke functie die vrijkomende gronden kunnen hebben en daar zelf actief in sturen. Bijvoorbeeld natuur of recreatie. De gebouwen staan soms leeg. Er is aandacht nodig voor die leegstaande gebouwen; wat wil je voor functies toestaan? Is wonen een optie?
- Agrarische bedrijven zijn de dragers van het landschap en ook de dragers van de gemeenschap. De gemeente zou een actieve houding aan moeten nemen om de agrariërs te ondersteunen in de gesprekken met partijen waar de boeren mee praten, bijvoorbeeld de natuurorganisaties.
- Er is ondersteuning nodig van agrarische lokale collectieven, daar zou de gemeente een rol in kunnen spelen. Bijvoorbeeld op onderwerpen als de productie van groen gas.
- Het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is niet doorgegaan. Echter in het NPLG-proces is veel kostbare informatie verzameld. Gebruik deze informatie bij keuzes voor het buitengebied.
- Veenweideproblematiek vraagt om een goede analyse van het gebied en een verkenning van de kansen en maatregelen. Recreatie kan voor dit gebied een kans zijn als economische drager en voor de inrichting van het landschap.
- Behoud de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente ook in relatie tot de stoppende boeren en schaalvergroting in de landbouw.
- Herstellen van landschapselementen zoals houtwallen, poelen en bomenrijen. Op basis van een op te stellen landschaps-DNA.

Ruimte voor ruimteregeling

De gemeente volgt de verruiming van de provinciale verordening en er kunnen 2 woningen teruggebouwd worden na opruimen van minimaal 3.000 m^2 aan beeldverstorende bebouwing

Advies voor actualisatie

- Neem in de omgevingsvisie op dat de gemeente een visie op vrijkomend agrarisch vastgoed gaat ontwikkelen
- Benoem in de omgevingsvisie het belang van het karakter van het landschap en de waarde van cultuurhistorische en archeologische elementen. En geef aan op welke wijze wordt ingezet op behoud en versterking.

- Stel een Veenweide-programma op voor verkenning van de toekomst van het veenweide-gebied

5.2.5 Natuur is overal; uitkomsten participatie

- Principe van water en bodem sturend vertalen naar gebiedsindeling en landschapstypen.
- Boeren willen zich inzetten voor beheer van natuurgebieden.
- Neem in de visie duidelijke definities op voor natuur; Wat verstaan we daaronder?

Advies voor actualisatie

- Maak het principe van water en bodem sturend, leidend voor ontwikkelingen
- Neem in de omgevingsvisie op dat agrariërs een belangrijke rol spellen bij het herstel van natuurwaarden en het beheer van de natuur

5.2.6 Recreatie en toerisme; uitkomsten participatie

- Nieuwe infrastructuur voor recreatie aanleggen. Er liggen met name kansen op agrarische gronden en in aansluiting op bestaande gebieden. Benut de kans van de verschillende landschapstypen. Waarbij je ook duidelijk moet zijn wat je per type wel en niet wilt stimuleren.
- Groenblauwe dooradering biedt kansen voor recreatie.
- Veenweideproblematiek vraagt om een goede analyse van het gebied en een verkenning van de kansen en maatregelen. Recreatie kan voor dit gebied een kans zijn als economische drager en voor de inrichting van het landschap.

Notitie kleinschalige recreatie

1. Kampeerterreinen kunnen jaarrond open zijn.
2. Kleinschalige kampeerplaatsen mogen 35 plaatsen hebben.
3. Onder voorwaarden is het mogelijk een B&B te realiseren in een bijgebouw.

Beleidsnotitie economie 2025

1. De groei van retail en horeca zit bij voorkeur in een onderscheidend aanbod voor de bezoekers van de gemeente.

Advies voor actualisatie

Zet in de omgevingsvisie in op het stimuleren van toerisme en recreatie via infrastructuur voor verschillende doelgroepen en een divers aanbod van voorzieningen voor verblijfsrecreatie en dag-horeca.

5.2.7 Kansen op verkeersgebied; uitkomsten participatie

- De mogelijke komst van de Lelylijn biedt kansen voor Weststellingwerf. De gemeente kan onderhandelen over compensatie en mitigerende maatregelen die kansen bieden voor bijvoorbeeld landschap, recreatie of voor de veenweideproblematiek.
- Bij locatie-/gebiedsontwikkeling is het aan te raden om de verkeersafwikkeling meer sturend te laten zijn bij de inrichtingskeuzes
- De verkeersafwikkeling van Wolvega loopt vast, mogelijk biedt een nieuwe randweg een oplossing. De nieuwe uitbreiding van de Lindewijk bij Wolvega kan een extra ontsluiting van de A32 mede mogelijk maken.
- De combinatie van landbouwverkeer en andere weggebruikers in het buitengebied vragen aandacht in het kader van verkeersveiligheid.
- Er zijn goede fietsvoorzieningen nodig voor recreanten en ook voor verschillende gebruikers van de fietspaden, zoals scootmobielen. Kijk waar fietssnelwegen aangelegd kunnen worden.
- Door wonen en zorgvoorzieningen te combineren zijn er minder verkeersbewegingen. De zorgvoorzieningen moeten goed bereikbaar zijn met OV.
- Bij nieuwe ontwikkelingen het parkeren clusteren zodat de openbare ruimte niet gedomineerd wordt door auto's.
- Aandacht voor recreatiemogelijkheden ook voor de eigen inwoners, zoals dorpsommetjes.

Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

1. Infrastructuur beter afstemmen op kwetsbare gebruikers (zoals fietsers, voetgangers
2. Goede bereikbaarheid van dorpen, voorzieningen en kernen door het creëren van een veilig netwerk met goede verbindingen tussen de kernen
3. Goede structuren van wegen en categorisering, zodat functies duidelijk zijn.
4. Parkeeraanbod in woon- en winkelgebieden voldoende en toegankelijk.
5. Openbaar vervoer en andere vormen (bijv. actieve mobiliteit) stimuleren

Advies voor actualisatie

- Neem bij het verbeteren van de verkeersveiligheid op dat Weststellingwerf gaat investeren in het verbeteren van de functieaanduiding van wegen in het buitengebied, ten behoeve van de veiligheid van verschillende weggebruikers.
- We nemen op dat met de inrichting voor het langzaam verkeer beweegvriendelijk en duurzaam vervoer wordt gestimuleerd.

5.2.8 Meer ruimte voor kleinschalige werkgelegenheid

Tijdens de participatie zijn geen specifieke punten op het gebied van werkgelegenheid genoemd. Wel is er een sterk besef dat veel mensen die in de gemeente wonen, buiten de gemeente werken.

Beleidsnotitie economie 2025

1. Inzetten op een sterk en toekomstbestendig MKB.

2. De groei van retail en horeca zit bij voorkeur in een onderscheidend aanbod voor de bezoekers van de gemeente.
3. Bedrijfslocaties aan blijven bieden.
4. Onderwijsaanbieders verleiden om onderwijs aan te bieden in de gemeente.

Advies voor actualisatie
Voeg werkgelegenheid in de recreatiesector toe als kans voor Weststellingwerf voor de economie van de toekomst.

5.2.9 Gezondheid; uitkomsten participatie

- Gezonde leefomgeving met ruimte voor bewegen. Aandacht voor fijnstof en biodiversiteit in de bestaande omgeving en bij de uitwerking van plannen voor nieuwe gebieden.
- Gezondheidsbevordering door aandacht voor mentaal welzijn en ontmoeting.
- Zorg voor een toegankelijke woonomgeving en openbare ruimte en een goed leesbare inrichting voor alle groepen in de samenleving.
- Sociale veiligheid in de openbare ruimte zou prioriteit moeten krijgen
- Aandacht voor jongeren en hun mentale welzijn. Ruimte voor ontmoeting en sport.
- Stimuleer sport en beweging in de vorm van sportterreinen. Besteed ook aandacht aan de inrichting van de openbare ruimte ten behoeve van individueel sporten en bewegen.
- Gezonde inrichting openbare ruimte met groen en blauw voorkomt hittestress voor de inwoners.

Lokaal gezondheidsbeleid Weststellingwerf

- We willen een beweegvriendelijke openbare ruimte maken (bruisende beweegparken, intergenerationeel sporten, populaire sporten).

Woonvisie 2023

Inzetten op een toegankelijke woonomgeving voor iedereen.

Sportbeleidsplan

Verbeteren van de plekken waar mensen kunnen sporten

Advies voor actualisatie

- Voeg bij het onderwerp gezondheid ook de mentale gezondheid van met name jongeren en ouderen toe in de omgevingsvisie.
- Een inclusieve inrichting van de woonomgeving zou toegevoegd moeten worden als speerpunt.
- Neem het terugbrengen van het gebruik van pesticiden op in de omgevingsvisie

5.2.10 Weststellingwerf klimaatneutraal; uitkomsten participatie

- Netcongestie voorkomen en oplossen door goede afstemming met netbeheerders en versterking van het netwerk.
- Er is ruimte nodig in de ondergrond voor de energieinfra en in de bovengrond voor o.a. nieuwe transformatorstations. In de uitwerking van plannen moet hiermee rekening worden gehouden.
- Inzetten op energieneutrale bedrijfspanden past bij de ambitie om koploper te zijn. De gemeente kan hierin een actieve rol vervullen naar bestaande en nieuwe ondernemers.
- Draag zorg voor een goede landschappelijke inpassing van energieopwek. Wijs gebieden aan waar energieopwek goed ingepast kan worden.
- Kies voor de mix van aquathermie, geothermie, waterstof, groengas, zon en wind, warmtenetten en warmtepompen.
- Gebruik agrarische bedrijven en bedrijventerreinen als energiehubs voor energieopwek (groengas van de boeren) en – opslag.
- Aandacht voor energiearmoede van de inwoners. De gemeente zou op dit onderwerp de samenwerking moeten zoeken met de woningcorporaties en zelf actief de huiseigenaren moeten ondersteunen.

Beleidsbrief klimaat en duurzaamheid 2024

1. Ambitie voor Klimaat en Duurzaamheid reductie van 55% CO2 uitstoot in 2030 en 95% in 2050 t.o.v. 1990.
2. Vier pijlers: energietransitie, circulaire economie, klimaat-robuust en communicatie & samenwerken.
3. In het gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025 is wateroverlast meegenomen.
4. Stimuleren van initiatieven klimaatbewuste inrichting bijv. vergroenen schoolpleinen.

Advies voor actualisatie

- Verbreed het onderwerp Klimaatneutraal met een visie op hittestress en wateroverlast en de te maken keuzes voor de inrichting van de openbare ruimte.
- Vul de visie op energieopwek aan met een plan ten behoeve van netcongestie
- Maak landschappelijke inpassing van energieopwek en – opslag onderdeel van de omgevingsvisie.
- Neem in de omgevingsvisie op dat er onderzoek gedaan gaat worden naar het creëren van energiehubs bij (agrarische) bedrijven
- Neem in de visie op dat de gemeente inzet op het stimuleren van lokale energiegemeenschappen

5.3 Rol van de gemeente, werkwijze en instrumenten

In de visie van 2019 zijn inhoudelijke speerpunten (de Stellingen van Stellingwerf) en een werkwijze omschreven voor de toetsing van initiatieven. Als onderdeel van de participatie is gevraagd of de speerpunten en de werkwijze toereikend zijn.

- De stellingen van Stellingwerf lijken bruikbaar voor het afwegen van initiatieven en zijn ook nog steeds actueel. De ontwikkelde toolkit is ook gebruikt, maar blijkt voor meerdere interpretaties vatbaar te zijn. Dit, in combinatie met een samenleving die veeleisender geworden is, roept steeds meer op tot maatwerk.
- Vanuit de samenleving is er het gevoel dat de overheid veel van mensen verwacht. De druk op individuen is groot als het bijvoorbeeld gaat om mantelzorg. Ook van vrijwilligers wordt veel inzet verwacht en dat levert druk op. Dit vertaalt zich in een steeds lager wordende bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk.
- Wet- en regelgeving worden soms als belemmerend ervaren. Van de gemeente wordt verwacht dat ze kan inspelen op ontwikkelingen en maatwerk kan leveren als dat nodig is. Het afwegingskader moet daar de ruimte voor bieden.
- Er lijkt behoefte te zijn aan het herijken van de rol van de gemeente en de verwachtingen vanuit de samenleving. Vanuit de dorpen en de gesprekken met externe experts komt een duidelijk geluid dat de gemeente wat vaker naast de inwoners en ondernemers zou moeten staan. Dit omdat het anders van initiatiefnemers te veel vraagt en ze de gemeente nodig hebben in het proces. De gemeente kan partijen dan actief met elkaar in verbinding brengen. Dit heeft ook te maken met de verharding in de samenleving en dat het voor de inwoners vaak moeilijk is om plannen toe te lichten aan de eigen dorpsbewoners. Anderzijds is soms ook een regierol nodig van de gemeente waar het complexe en maatschappelijk gevoelige onderwerpen betreft.
- De gemeente heeft recent nieuw dorpenbeleid opgesteld en er werkt een dorpencoördinator. De dorpenvertegenwoordigers zijn heel blij met zijn inzet maar willen ook graag dat de behandelend ambtenaar van een plan of project goed betrokken is. De wisselingen en de geringe capaciteit bij de gemeente vormen wel een probleem.

Dorpenbeleid

In 2025 is dorpenbeleid vastgesteld. Kernelementen in het beleid zijn de gebiedswethouders, de dorpen coördinator en het dorpenfonds.

Advies voor actualisatie

- Neem een inhoudelijk afwegingskader op voor initiatieven, waarbij duidelijk wordt waar de gemeente nieuwe initiatieven aan toetst en welke initiatieven gestimuleerd worden
- Pas het hoofdstuk over de rol en de werkwijze aan op het recent vastgestelde dorpenbeleid en recent aangescherpte werkwijze bij initiatieven. Scherp daarbij de gemeentelijke rol aan op wat initiatiefnemers van de gemeente mogen verwachten in de verschillende fases van een plan.

6 Advies actualisatie

In dit gedeelte wordt op hoofdlijnen aangegeven wat de gewenste inhoudsopgave is en welke punten per hoofdstuk worden aangepast/toegevoegd in de actualisatie. Ook wordt inzicht gegeven in de punten waarop nog keuzes moeten worden gemaakt.

De omgevingsvisie uit 2019 heeft de volgende inhoudsopgave:

Inleiding
1. Participatie: resultaat op hoofdlijnen
2. Uitwerking van de visie
3. Bestaande kwaliteiten als basis
4. Spelregels & instrumentarium

6.1 Voorstel voor de agenda voor de omgevingsvisie 2.0

In deze paragraaf doen we een voorstel voor de agenda voor de te actualiseren visie op basis van de inhoudsopgave van de omgevingsvisie uit 2019.

Inleiding
In de inleiding introduceren we de actualisatie en benoemen daarvoor de aanleiding. De teksten over de Omgevingswet worden geactualiseerd en de beleidscyclus wordt toegelicht. Ook wordt het proces dat doorlopen is om tot de actualisatie te komen besproken. Ten slotte wordt de leeswijzer toegevoegd.

1.Participatie op hoofdlijnen
We stellen voor om dit hoofdstuk te herschrijven en een andere naam te geven, bijvoorbeeld De kwaliteit van Weststellingwerf. In dit hoofdstuk beschrijven we de positie van Weststellingwerf in de regio. We beschrijven de gemeente aan de hand van een omschrijving van het gebied en de dorpen. Kerncijfers en trends en ontwikkelingen brengen ons bij de positionering en de identiteit van Weststellingwerf. De waardenkaart wordt in dit hoofdstuk opgenomen en toegelicht.

2.Uitwerking van de visie
In 2019 is de visie uitgewerkt in 10 onderwerpen. De adviezen voor actualisatie zijn per onderwerp gegeven in hoofdstuk 7. We adviseren om in de geactualiseerde omgevingsvisie de uitwerking van de visie vorm te geven langs hoofdthema's. Dat biedt meer mogelijkheden om een integrale visie te maken voor Weststellingwerf. Voor deze agenda is gekozen om de benamingen van de hoofdthema's uit de omgevingsvisie van 2019 te hanteren. Tijdens het werken aan de actualisatie wordt bekeken of de naamgeving van de hoofdthema's nog voldoet.

- Leefbaarheid en zorg;
  Bij dit thema is o.a. aandacht voor voorzieningen, gezondheid, onderwijs, werkgelegenheid
- Landbouw en buitengebied
  Bij dit thema is o.a. aandacht voor natuur, veenweide, veranderingen in de landbouw, recreatie en toerisme
- Wonen en omgevingskwaliteit
  Bij dit thema is o.a. aandacht voor nieuwbouw bij de kernen en in het buitengebied, ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit
- Duurzaamheid;
  Bij dit thema is o.a. aandacht voor energieopwek en -transitie, warmtetransitie, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit

3.Bestaande kwaliteiten als basis

In dit hoofdstuk introduceren we de gebiedsindeling voor de geactualiseerde visie:

- Grotere kernen
- Kleine kernen
- Buitengebied West
- Buitengebied Oost

Per gebied omschrijven we aan de hand van de gebiedstypering de bestaande kwaliteiten.
Vervolgens wordt voor de vier deelgebieden benoemd, welke opgaven we zien en hoe de thematische visies per gebied tot een koers leiden. Water en bodemsturen maken onderdeel uit van dit hoofdstuk.

4.Spelregels en instrumentarium

Dit hoofdstuk gaat over de samenwerking tussen samenleving en de gemeente. Het bestaande hoofdstuk kan voor een belangrijk deel gebruikt worden. Wel adviseren we om een duidelijk afwegingskader op te nemen voor initiatieven. Dit afwegingskader verbindt de thematische visie, de gebiedsindeling en de koers voor de deelgebieden met elkaar.

We adviseren om een vijfde hoofdstuk toe te voegen:

5.Uitvoering van de omgevingsvisie

Het is het hoofdstuk dat gaat over de uitvoering van de kernopgaven en de rol die de gemeente heeft. Anders dan in het verleden maken we voor de stap naar uitvoering van kernopgaven gebruik van programma's. Vanaf 1 januari 2026 geldt een verplichting om een volkshuisvestingsprogramma, een warmteprogramma en een rioleringsprogramma op te stellen.

Voorbeelden van vrijwillige programma's die de gemeente kan opnemen zijn:

- verkeer, vervoer, bewegen en inclusie;
- klimaatadaptatie, water en riolering;

- gebiedsgericht programma dat inzoomt op een kern of gebied, bijvoorbeeld het veenweidegebied.

De keuze voor het type vrijwillige programma's dat de gemeente wil maken hangt af van de volgende vragen:

- Is er noodzaak om een bepaalde kernopgave verder te verdiepen of uit te werken richting uitvoering (dit kan gaan om een gebied of om een thema)?
- Als er noodzaak is hoe groot is dan de prioriteit?
- Is er voldoende budget en capaciteit?

De gemeente hoeft op dit moment nog niet te kiezen. Dit kan ook na de komende gemeenteraadsverkiezingen vorm krijgen. Wel kunnen voorkeuren worden geformuleerd.

Bij uitvoering hoort ook monitoring. De Omgevingsvisie spreekt zich hierover bij voorkeur uit. Het advies is om de voortgang op kernopgaven en programma's te koppelen aan de gebruikelijke jaarlijkse Planning en Control-cyclus, en te koppelen aan de begroting. Als dat gebeurt dan is er een goede borging dat evaluatie ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Het hoofdstuk Uitvoering behandelt ook de milieubeginselen en de verantwoording op milieu. En gaat in op het kostenverhaal. De bestaande tekst over dit onderwerp wordt aangepast aan de actualiteit. Tot slot gaan we in op de manier waarop de Omgevingsvisie wordt geëvalueerd en eventueel ook aangepast.

7 Bijlage 1 Participatie voor de nieuwe omgevingsvisie

De gesprekken met het college van B&W, de interne experts en de externe experts zijn gevoerd over de doelen van de omgevingsvisie 2019.

College van B&W

De evaluatie is gestart met een gesprek met het college. Met de bestuurders is gesproken over de aanpak van de evaluatie van de omgevingsvisie. Ook is gevraagd naar de identiteit en positionering van de gemeente Weststellingwerf. Het college ziet geen aanleiding om de positionering van Weststellingwerf in de vernieuwde omgevingsvisie aan te passen. Weststellingwerf als landelijke en rustige woonomgeving past prima bij de identiteit van de gemeente. Dit beeld is in alle gesprekken die volgden bevestigd.

Ambtelijke experts

Tijdens een werksessie met de gemeentelijke beleidsmedewerkers is gesproken over de ontwikkelingen die zij zien in het eigen vakgebied en voor de gehele gemeente. Voorafgaand hadden de collega's aangegeven welke beleid er sinds de vaststelling van de omgevingsvisie tot stand gekomen is; dit heeft geleid tot de beleidsinventarisatie. In groepen is gesproken over de inhoudelijke doelen uit de omgevingsvisie.

Externe experts

Een brede vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties besprak de doelen van omgevingsvisie 2019. Zij gaven aan waar aanscherping vereist is, wat zij nodig hebben van de gemeente en vooral wat zij zelf al in gang gezet hebben om te werken aan die doelen.

Vertegenwoordigers van de dorpen

Op een drukbezochte avond in het Buurthuus in Noordwolde dachten inwoners en leden van plaatselijk belang organisaties mee over de omgevingsvisie. Zij evalueerden de manier waarop plannen tot stand gekomen zijn de afgelopen jaren en hoe de gemeente haar rol daarbij invulde. Ook werd geïnventariseerd wat de dorpen op zich af zien komen en waar de visie wat hen betreft een antwoord op moet geven.

Bijeenkomst gemeenteraad

De opbrengst van de participatie is aan de gemeenteraad teruggekoppeld. De raadsleden kregen ook een aantal inhoudelijke vragen voorgelegd waarover zij hun mening konden geven. Dit leidde tot mooie inhoudelijke gesprekken. Deze opbrengst is behulpzaam bij het opstellen van enquêtevragen voor de inwoners van de gemeente.

Van alle gesprekken is een verslag gemaakt dat teruggekoppeld is aan de deelnemers. De input die alle gesprekken opleverde zijn gebruikt bij de voorstellen voor de actualisatie van de omgevingsvisie.

In het eerste kwartaal van 2026 gaan we nog de volgende stappen zetten:

- Een enquête onder de inwoners van de gemeente
- Betrekken van jongeren
- In gesprek met de kernen

8 Bijlage 2: Beleidsinventarisatie

In deze fase zijn de voor de agenda relevante beleidsstukken geïnventariseerd. We kunnen ons voorstellen dat bij de uitwerking van de omgevingsvisie deze analyse verder verbreed wordt.

Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027:
Gericht op een veilige gemeente met speerpunten:
1. De aanpak van ondermijnende criminaliteit
2. De weerbaarheid tegen digitale criminaliteit vergroten
3. Het verbinden van zorg en veiligheid voor veilige woon- en leefomgeving, voldoende 'ogen en oren' hebben in de wijken, 'positieve' aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid
4. Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid en crisisbeheersing

Beleidsregel extra oppervlak vrijstaande gebouwen, 16 januari 2019
Het college geeft binnen de dorpen meer bouwruimte voor vrijstaande bijgebouwen bij een woning. De extra bouwruimte geldt voor de grotere woonpercelen van minimaal 1.000 m2. Op die percelen wordt het mogelijk om tot een gezamenlijk oppervlakte van 150 m2 aan vrijstaande bijgebouwen te realiseren. Hiervoor is het wel nodig een omgevingsvergunning aan te vragen.
De maat van 150 m2 gold vanaf 2015 al voor woonpercelen in het buitengebied. Daar geldt – gelet op de over het algemeen veel vrijere ligging – geen minimum maat voor het perceel. In het buitengebied komt in principe elk woonperceel in aanmerking voor toepassing van deze regel. Echter is ook op grond van het bestemmingplan buitengebied een afwijking van het bestemmingsplan nodig voor bouwplannen die deze grens opzoeken.
Voor kleinere woonpercelen in een dorp blijft een bovengrens van 100 m2 gelden voor het gezamenlijk oppervlak aan vrijstaande bijgebouwen.

Notitie kleinschalige recreatie, oktober 2022

Onderwerp	Huidige situatie	Toekomstige situatie
Jaarrond toerisme	Kampeerterreinen kunnen van 15 maart tot en met 1 november open zijn	Kampeerterreinen kunnen jaarrond open zijn
Uitbreiden aantal kampeerterreinen	Kleinschalige kampeerterreinen mogen maximaal 25 plaatsen	Kleinschalige kampeerterreinen mogen maximaal 35 plaatsen
Bed & Breakfast in bijgebouwen	Randvoorwaarden niet kenbaar	Randvoorwaarden kenbaar

Kenbare randvoorwaarden B&B in vrijstaande bijgebouwen:

In specifieke gevallen is de gemeente bereid medewerking te verlenen aan een B&B in een vrijstaand bijgebouw. De voorwaarden zijn als volgt:
a. het bijgebouw stedenbouwkundig is ingepast;
b. er geen aantasting is van het straatbeeld;
c. parkeren op eigen terrein plaatsvindt;
d. ten behoeve van de B&B geen extra inrit wordt gerealiseerd;
e. de ontsluiting van het perceel kwalitatief en kwantitatief van goede aard is;
f. het maximum brutovloeroppervlak dat wordt gebruikt voor de B&B is maximaal 50 m2
g. het bijgebouw niet beschikt over een zelfstandige kookgelegenheid.

Uitgifte bedrijfskavels september 2022

Dit beleid is van toepassing op percelen die te koop aangeboden worden:
1. Met de bestemming bedrijventerrein; 2. Die liggen op of grenzen aan één van de bedrijventerreinen met de potentie om eventueel na planologische wijziging als bedrijventerrein te worden ingezet. 3. Anderszins kavels met toekomstig bedrijfsmatig gebruik.
Er zijn selectiecriteria, standaard (onder meer de toegestane milieucategorie) en specifiek (als er meerdere bedrijven belangstelling hebben, dit gaat over bedrijven die lokaal reeds gevestigd zijn hebben meer kans, eigen gebruik gaat voor verhuur, omvang van aantal fte telt ook mee als bedrijven gelijk eindigen)

Woonzorgvisie 2024-2028

Ambitie; alle inwoners met een zorgvraag ondersteunen en waar mogelijk hulp op maat bieden. Langer thuis wonen en actief participeren in de samenleving wordt zo gestimuleerd, net als zelfredzaamheid en regie over je eigen leven. Intramurale zorg door Rijk vastgezet, groeit niet, daarom verschuiving naar extramuraal (langer thuis).
Een van de uitgangspunten is: Doorstroming naar (zorg-)geschikte woningen;
Acties zijn onder meer:
Kennisdelen over verhuizing en woningaanpassing: Via de website van de gemeente en via onze gebiedsteams informeren we onze inwoners over de mogelijkheden van verhuizen naar een aangepaste woning en bieden we informatie voor het aanpassen van bestaande woningen.
We onderzoeken de mogelijkheden om zorg te concentreren op zogenaamde ontmoetingsplekken. Hier kan zorg ‘gehaald’ worden, ook in dorpen waar het voorzieningenniveau relatief lager ligt.
In de woonvisie werken we doorstroommogelijkheden verder uit. Waarbij we specifiek ingaan op hoe we bij nieuwbouw optimaal inspelen op doorstroming van senioren.
Sturen op betaalbaarheid: In de woonvisie en omgevingsplan nemen we percentages sociale huur en betaalbare koop op.
Transformatie en splitsing toestaan onder voorwaarden: Onder van tevoren bepaalde randvoorwaarden ondersteunen we transformatie van bestaande woningbouw en splitsingsaanvragen. Het vastgoed in de gemeente is grotendeels aanpasbaar (85%).
Onderzoeken mogelijkheden voor mantelzorgwoningen: We onderzoeken de mogelijkheden voor mantelzorgwoningen binnen de bestaande woningvoorraad.

De visie stellen we op voor een termijn van vier jaar. Op termijn zal de woonzorgvisie onderdeel uitmaken van het volkshuisvestingsprogramma.

Woonvisie november 2023

Goed wonen en leven voor jong en oud staat voorop in de Woonvisie. Toevoeging 600 nieuwe woningen in de periode 2022 - 2030. Inzet op vier thema's:

1. Realiseren van een toekomstbestendige woningvoorraad. Waarbij gekeken wordt naar het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad. We gaan samen met corporaties en inwoners aan de slag met verbetering bestaande voorraad > levensloopbestendig en duurzaam, kennisdeling en voorlichting voor particuliere huiseigenaren. We stellen een beleidskader op voor splitsen van woningen in dorpen/wijken (opstellen) en buitengebied (actualiseren). We stellen een beleidskader op voor funderingsproblematiek veenweidegebied (provincie/Wetterskip Funderingsaanpak 2023).
2. Nieuwbouw als kwalitatieve aanvulling. Nieuwe woningen zijn aanvulling en voorzien in kwalitatieve behoefte, bijdragen aan lokale balans en faciliteren doorstroming. Inbreiding gaat voor uitbreiding. Grote plaatsen maar ook bij kleine dorpen geïnitieerd vanuit het dorp. Flexwonen of chalets kunnen helpen bij urgentie. 30% meer plancapaciteit voorbereiden i.v.m. mogelijke uitval. Onderzoek naar betaalbaarheid. Onderzoek naar actief grondbeleid (meer regie). Toolkit voor dorpsinitiatieven en geldelijke ondersteuning. We stellen een urgentieverordening op > voorsorteren op Wet versterking regie volkshuisvesting.
3. Betekenisvol leven: aandacht voor wonen, zorg en welzijn. Zie woonzorgvisie.
4. Behoud van leefbaarheid in de woonomgeving. Behouden van krachtige gemeenschappen met aandacht voor de kleine dorpen. Behouden van aantrekkelijke dorpen. Toegankelijke woonomgeving voor iedereen.

Kerkenvisie

Het doel is de kerkgebouwen, die een belangrijke beeldbepalende en/of sociale functie hebben, op een duurzame wijze voor de toekomst te behouden. Dit voorkomt leegstand en bevordert herbestemming en/of nevenbestemming.

Oplossingsrichtingen om een duurzaam toekomstperspectief te vinden voor waardevol erfgoed, vragen om samen op te trekken met kerkeigenaren, gemeente en eventuele andere partijen. Positief benaderen: Denken in 'kerken als kansen' en niet als problemen. Onderzoek kansen voor kerken in relatie tot de toekomst en leefbaarheid van dorpskernen.

Wat kan de gemeente doen?

- Bedreigde kerken stimuleren om neven- of herbestemmingsmogelijkheden tijdig te onderzoeken.
- Inzet van het Vrijwilligerspunt. Via de website www.vrijwilligerspuntweststellingwerf.nl komen vraag en aanbod bij elkaar. Organisaties kunnen zich op deze website aanmelden om vervolgens vacatures te plaatsen.
- Een contactpersoon bij gemeente aanwijzen als eerste aanspreekpunt/ centrale aanjager voor kerken en collega's (RO, dorpen coördinator, huisvesting sociaal-maatschappelijke functies, Recreatie & Toerisme, Duurzaamheid & Energietransities etc.).
- De rol van initiator en het oprichten van een projectgroep "toekomst kerken in Weststellingwerf", waar ook een afvaardiging van de kerken in zit.
- Adviseren in het kader van verduurzamen.

Beleidsbrief klimaat en duurzaamheid, 2024

Ambitie voor Klimaat en Duurzaamheid reductie van 55% CO2 uitstoot in 2030 en 95% in 2050 t.o.v. 1990, is een belangrijke leidraad voor het uitvoeren van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Vier pijlers: energietransitie , circulaire economie, klimaat-robuust en communicatie & samenwerken.

OWO Energiebureau is gerealiseerd en energiecoaches. Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie gestart in 2024, communicatieplan Klimaat en duurzaamheid 2024 opgesteld.

Deelname RES, Wolvega en Noordwolde kregen zonnepark in 2018/2019. Een klein derde veld kwam in 2023 bij Wolvega. Gezien de zonneladder verwacht de gemeente op korte termijn geen nieuwe velden. Kleine windturbines kunnen onder voorwaarden bij agrarische huiskavels (tot ashoogte 15 m).

Verkenning zon langs A32 (Rijkswaterstaat).

Groen gas is potentieel onderdeel van duurzame energie, bijdrage warmtetransitie, 24 vergunningen verleend voor monovergisters bij A bedrijven. Dit gas kan onder voorwaarden ingevoerd op het bestaande gasnetwerk > bijdrage warmtetransitie.

Er zijn meer transformatorhuisjes nodig.

Eind 2021 stelde de OWO gemeente de eerste transitievisie warmte vast. > komt update. Verder richting geven aan isoleren en aardgasvrij maken van gebouwde omgeving. Twee wijkuitvoeringsplannen, een voor Oldeholtpade en gesprek geopend met Westhoek Energie-coöperatie.

Gemeente geeft goede voorbeeld. Solar carports gemeentehuis en WKO. PvA verduurzamen vastgoedportefeuille gemeente, nog in ontwikkeling >2026.

Circulariteit

Ambitie Van Afval naar Grondstoffen doelstellingen halen. Voor 2025/2026 heeft gemeente twee woningbouwprojecten om ervaring op te doen met circulair bouwen. Gemeente werkt aan CO2 prestatiesladder. Streven is om in 2026 te starten met Diftar + (gedifferentieerd tarief voor afval). Onderzoek mogelijkheid repaircafé op basis vrijwilligers.

Klimaat

GRP 2021-2025 Wateroverlast is meegenomen. Afkoppelprojecten regenwater (centrumplan Wolvega). Stimuleren van initiatieven klimaatbewuste inrichting bijv. vergroenen schoolpleinen, subsidie.

Vanaf 2024 alle bermen buitengebied ecologisch beheerd.

OWO heeft besloten soortenmanagementplan op te stellen 2024-2026 > natuur en t.b.v. uitvoering verbeteren isolatie.

Bomenbeleidsplan 2017 – 2027

In hoofdlijnen gaat het in het beleidskader om behoud en versterking van het groene en gevarieerde landschap van de gemeente Weststellingwerf. Bomen zijn daarbij essentieel voor:

- een aantrekkelijke leefomgeving,
- ecologie en biodiversiteit,
- klimaatadaptatie,
- gezondheid en welzijn,

- beleefbaarheid van dorpen en landschap.

Er zijn richtlijnen gegeven per landschapstype voor herplant, boomsoorten en behoud van karakteristieken.

Ruimte voor Ruimte 2024

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is ook de nieuwe provinciale omgevingsverordening in werking getreden. Hiermee gelden ook de nieuwe regels voor de ruimte-voor-ruimte regeling. Tot nu toe was het alleen mogelijk om bij de sloop van minimaal 1000 m2 aan beeldverstorende bebouwing één woning terug te bouwen op het voormalig agrarisch bouwperceel. Door de nieuwe provinciale verordening is het vanaf 1 januari ook mogelijk om bij de sloop van minimaal 3000 m2 aan beeldverstorende bebouwing twee woningen terug te bouwen op het voormalig agrarisch erf. Het College van B&W Weststellingwerf heeft op 3 oktober 2023 al het besluit genomen om de Provinciale regeling te volgen. > notitie gemaakt ter verduidelijking > is al uitgewerkt in juridische regels.

Meerjarenprestatieafspraken 2025-2028

Gemeente, woningstichtingen en huurdersverenigingen maken afspraken voor de middellange termijn over woningbouw.

Beleidsnotitie Economie 2025

De ambitie: Een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, te werken en te verblijven, met een sterk en toekomstbestendig MKB en een echte doeners mentaliteit.
In onze detailhandelvisie : het is belangrijk dat het aanbod van retail en horeca in onze centra aantrekkelijk blijft. Groei zien we hierbij graag in onderscheidend aanbod, niet door méér van al bestaande aanbod.
Nog aantrekkelijker worden voor bezoekers. Meer verblijfsrecreatie, samenwerking, evenementen. Er komt een visie Recreatie en Toerisme.
MKB is drijver van onze economie. Belangrijk dat bedrijven zich blijven ontwikkelen. Toekomstbestendig en bijdragen aan de grote maatschappelijke transities. Ondernemers weten elkaar en de gemeente goed te vinden. Onderwijs en bedrijfsleven weten elkaar structureel te vinden
Sterke sectoren: industrie, bouw, landbouw en recreatie en toerisme.
Verbinden: In de actielijn ‘Verbinden’ zorgen we voor de samenwerking met en tussen ondernemers in onze gemeente.

Versterken: In de actielijn ‘Versterken’ richten we ons op de ontwikkeling van het MKB en de arbeidsmarkt in de gemeente. *Met onze ondernemers en in het Ondernemershuis onderwijsinstellingen gaan verleiden om in onze gemeente onderwijs te geven. We denken hierbij aan de sector Bouw (Firda) of Recreatie en Toerisme (NHL Stenden). Daarnaast zetten we in op de verbinding met het MBO en het middelbaar onderwijs in onze gemeente (Terra Wolvega, Linde College en samenwerkingen van deze scholen met Firda).*
Doen: In de actielijn ‘Doen’ vertalen we de ‘doeners’ mentaliteit van onze gemeente naar onze eigen activiteiten. Belangrijk dat we bedrijfslocaties aan blijven bieden. We onderzoeken de locatieontwikkelingen voor Helomastate

Er is een handhavingsplan uit 2020
Er is een grondstoffenplan uit 2021

Gezondheidsbeleid is in ontwikkeling

We willen een beweegvriendelijke openbare ruimte maken (bruisende beweegparken, intergenerationeel sporten, populaire sporten), zie de twee nagekomen stukken.

Raadsvoorstel regulering lelieteelt/sierteelt

In de Omgevingsvisie verwerken we doelen op het gebied van gezondheid. We hebben de ambitie om het gebruik van pesticiden door alle gebruikers te verminderen. Te zijner tijd en na nader onderzoek wordt dit verwerkt in het omgevingsplan. Tot dan geeft de raad BenW de opdracht om een voorbereidingsbesluit te nemen die activiteiten in strijd met de beleidsintenties van de gemeente te voorkomen. De gemeente (raad vraagt BenW hier inhoud aan te geven) spant zich in om samen met de sector tot een convenant te komen over (o.a.) bestaande sierteelt binnen de gemeente

- Plan van aanpak GALA Brede SPUK (fundament voor gezonde generatie in 2040).
- Plan van aanpak JOGG (jongeren op gezond gewicht).
- FriZA (aansluiting bij Fries Integraal Zorgakkoord).

Beleidsplan Sport 2025

- We zorgen ervoor dat sport toegankelijk is voor iedereen,
- We helpen clubs om toekomstbestendig te worden.
- We verbeteren de plekken waar mensen kunnen sporten.

Dit geldt voor zowel georganiseerde sport (zoals sporthallenen clubs) als vrije sport in openbare ruimtes (zoals parken en speeltuinen.

Beleidsvisie Onderwijs als schatkamer (2021)

- Talentontwikkeling: Kinderen optimaal ondersteunen bij het ontwikkelen van hun eigen talenten.
- Toekomstbestendige Huisvesting: Zorgen voor gezonde, prettige en duurzame schoolgebouwen, ook in kleinere dorpen.
- Samenwerking: Nauwe samenwerking tussen gemeente, schoolbesturen, kinderopvang en ouders is cruciaal.
- Duurzaamheid: Streven naar energieneutrale schoolgebouwen tegen 2050, passend bij de gemeentelijke ambities.

De beleidsvisie is uitgewerkt naar een Integraal Strategisch Huisvestingsplan in 2025

Dorpenbeleid 2025

Vijf pijlers van het dorpenbeleid

Plaatselijke Belangen (PB):

PB's zijn de spil in het dorpenbeleid, signaleren, verbinden en initiëren.

Ze stellen dorpsvisies op en onderhouden contact met gemeente en inwoners.

Gebiedswethouders:
Elk dorp heeft een vaste gebiedswethouder als bestuurlijk aanspreekpunt.
De dorpenwethouder coördineert het dorpenbeleid en het dorpenfonds.
Dorpencoördinator:
Schakel tussen gemeente en dorp, ondersteunt initiatieven en begeleidt processen.
Zorgt voor heldere communicatie en verbindt PB's met de juiste gemeentelijke afdelingen.
Dorpenfonds:
Jaarlijks €200.000 beschikbaar voor dorpsinitiatieven via werkbudget, projectenbudget, procesbudget (voor dorpsvisies en woningbouwinitiatieven) en flexibel inzetbaar budget.
In 2023-2024 ruim €390.000 geïnvesteerd in dorpsprojecten, met een totale investering van initiatiefnemers van ruim €850.000.
Communicatie:
Heldere, toegankelijke en tweerichtingscommunicatie is essentieel.
Dorpsapps worden als nieuw middel ingezet.

Quickscan Wolvega (augustus 2025)
De Quick Scan biedt een overzicht van de meest kansrijke locaties voor woningbouw, bedrijventerrein en sportvoorzieningen in Wolvega. De rapportage adviseert om vooral te kiezen voor locaties die aansluiten op de bestaande structuur van het dorp en waar de impact op de omgeving het kleinst is. Verdere uitwerking en onderzoek zijn nodig om concrete plannen te maken.

Lokaal gezondheidsbeleid Weststellingwerf 2022-2025:
De gemeente Weststellingwerf zet zich in voor het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Dit door het stimuleren van een gezonde leefstijl en het realiseren van een gezonde fysieke en sociale leefomgeving. De ambities van het lokale beleid zijn: een gezonde leefstijl, een gezonde leefomgeving en een gezonde geest. In de periode 2022-2025 zijn verschillende acties ondernomen in de leefomgeving van inwoners die stimuleren tot meer bewegen, ontmoeten en gezonder eten en drinken.

Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan 2025
Verkeersveiligheid voor iedereen:
Minder verkeersslachtoffers, betere afstemming van de weginrichting op kwetsbare verkeersdeelnemers, veilig fietsen binnen en buiten de bebouwde kom.
Bereikbaarheid in balans:
Goede bereikbaarheid van kernen en voorzieningen, voldoende parkeerplaatsen, balans tussen auto, fiets, OV en nieuwe mobiliteitsvormen.
Duurzaam en klimaatbestendig:
Stimuleren van duurzame en actieve mobiliteit (STOMP-principe), voldoende laadvoorzieningen, energietransitie, omgaan met hittestress en wateroverlast.
Concrete opgaven

Meer ruimte voor voetgangers en mindervaliden.
Veilig en aantrekkelijk fietsnetwerk.
Stimuleren van OV en deelmobiliteit.
Stimuleren van duurzaam verkeer en vervoer.
Duurzaam veilige indeling en inrichting van het wegennet.
Toekomstbestendige ontsluitingsstructuur Wolvega.
Goede parkeerbalans in centra en woongebieden.
Veiliger en duurzamer verkeersgedrag.
Klimaatadaptieve inrichting en beperken verkeershinder.

Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2018 - 2028

De landschapsvisie is een richtinggevend, inspirerend document voor gemeenten, initiatiefnemers en andere betrokkenen bij ruimtelijke ontwikkelingen in Zuidoost Friesland.
Het document is opgesteld door vijf gemeenten (waaronder Weststellingwerf), de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.
De visie is geen juridisch bindend beleid, maar biedt handvatten voor maatwerkoplossingen die bijdragen aan het behoud en de versterking van de landschapskwaliteit.

De visie is opgebouwd rond vier speerpunten:

Herkenbare landschapseenheden

Behoud van de samenhang tussen open (lage) en besloten (hoge) delen van het landschap.
Openheid in veengebieden en beekdalen, kleinschaligheid en beslotenheid op de hogere zandgronden.

Contrast tussen landschapstypen

Versterken van de verschillen tussen de zeven landschapstypen: woudontginningen, heideontginningen, essenlandschap, landgoederenlandschap, laagveenlandschap, hoogveenontginningen en beekdalen.

Zichtbare structuren in het landschap

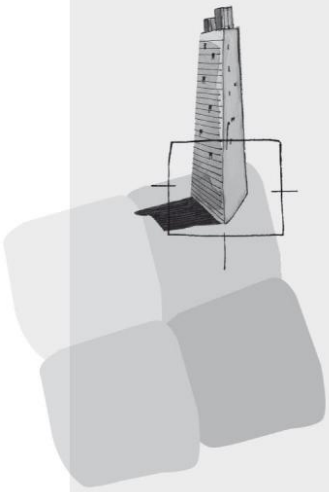
Behoud en herstel van karakteristieke structuren zoals verkavelingspatronen, groenstructuren, waterstructuren en bebouwingslinten.

Behoud van cultuurhistorische en archeologische waarden

Zorgvuldig omgaan met cultuurhistorische elementen (dijken, vaarten, klokkestoelen, oude dorpsstructuren) en archeologische waarden.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Weststellingwerf

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden

T 058-21 52 515
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort